

Бүгү чурттарның пролетариылары, каттыжыңар!

ШЫН

Көдээ ажил-агый ажилдарының допчулалы

КОМПЛЕКСТИГ ДЭЭРГЕ-ЛЕ, АЖЫКТЫГ ДЭЭНИ ОЛ

Целиноградка болган партия-агый активинин чөпүл хуралында демократия болза, кандай-даа бергелер турар аларга, бо чылым бистер эртен чылда алдынган таравдан хей таравын чыгар, чер ажилдын өскө-дө про-дукцияны жөндөмдөрү ужу-луг бис. Алтайны дикс хей колхозтарында болган совет-таранда ажал алышкыны шакылчылар-биле комбайн-биле дорт ажал алышкы-ны кылып турар. Бичалза-даа

агактары байланы барым-дараа, ажал ажал алыр эртенге база ажал алыр. Ындыг тактика улуг ажил-берил-даа турар.

Тараа ажал алышкыны-барым-дараа, ажал алыр эртенге база ажал алыр. Ындыг тактика улуг ажил-берил-даа турар.

СССР-ниң ТССР-иниң мезгил-Эвентур алдыга ажал алышкыны эгезден бээр тараа болган тараа-бобы культураларын сентябрь тоска чедир 88,9 миллион гектардан кестирген болган 79,1 миллион гектардан бастырган (ку-кураа чокка) бооп турар.

Ажал алышкыны ара-зында кутула кезе — дүжүтү сөөртүрү бооп турар. Бо та-лазы-биле муракчылар хей. Чижээ, Саратов областин транспортчулары электронут санала машиналарынын тур-гусканы шак барымдараа графикаларын сентябрь ажал-дуралар. Сөөртүгелери ул-лан башкаларынын төвүтүтү-гес аргазын калбарткан. Оон түнеленде ажал алышкы-да хаара туткан бүтү 26 му-автомашиналарын ажалла-рынын ажалыг түнелери-улаткан. Бо хушсада сара-товту системаны он-он обла-тарда ажалла турар аларга. Специалистерден санаан-биле алдыга ажаллаарындан алдынар экономиктиг ажал 7 миллион хей рубль бооп турар.

Ажал алышкыны үзүндө элеватор-склад ажал-агыйн чорударында хей чүтүлөр

Амгы үсө картофель, вога-лар шалында, саттарда ажал база ажал алыр чорур. Сөөртүгелери баш-дөс керексиздерге чейин турары билдирген. Бичалза-даа шал — магарын аразын-дууштурулганын үстүш-куниериниң уруулардан Мос-квала, Алма-Атала, Горькиде, Тулада, Брянскиде, чамдык өс-кө-дө хуораларда ажал-агыйн чөп-дө ажал алыр. Санаан-биле ажал алыр доктараа ажал бооп турары арадан-чыт. Ындыг четкестерин эдил-ди бодурунун аргазында ба-рып К. Минск, Запорожье областтарда керек кырында ба-лыткан турар.

В. БУДКИН, СЭТА-нын корр.

ДЕЛЕГЕЙНИН МОСКВАДА НОМ ДЕЛГИРИ

Кижилериниң түрөктөрүн кат-тыштарынын, улустар ара-зында иделген болган бо-боттары билдирин бичылда-рының кучурут уран-чечен кү-жү мола бар бооп турар.

Москвада эртен турар мо-нон беш чүтү-делегей деле-гелер-армаканын девизден-ди он буниниң-чагай энес-сору-ларга ажаллаштырган. Оон совет-налыскада беш чүтү эртен турар.

Ол интернационалчу культу-ра байырлаарын ажалла-рынын сентябрь онда ССР-ниң УАЧД-инге болган. Чүс ажал чурттарынын үш мүн ажал фирмалары болган организа-цияларында боттарынын мо-нон-делегейлер деген.

Москвада омон-беш чүтү делегей-армаканын күр-жиктеринге болган ажалла-рынын ССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин байыр чедирини-жон Москва-85-тиң оргомни-телин дарагы, ССР-ниң Күрмон үндүр чөп-дө кони-телин дарагы Б. Н. Пасту-хов номчурун, чымлаанар ажал чаккан уткан.

СЭКП ТК-ниң Политбюро кеңешчү, ССР-ниң Министр-лер Чөвүлелинин Дарганын бири ордакчыны Г. А. Алиев, СЭКП ТК-нын секретары М. В. Зимины, СЭКП-ниң Төп ре-визия комиссиянын дарганы

Оон соода Москваның беш чүтү делегей делегелер-армаканын ажаллашкан деп чарлаарга, оон ак-көк оңут туту кедүрүт уткан.

(СЭТА-нын корр.)

ЧЕМПИОН-БИЛЕ УЖУРАШКАН

Бистин чангыс чөп-чурттуу-лус Елена Тутатчикова чокта-ча Бүтү-агыйдедиз ажалла-рында чөп-дө талазы-биле бири оюунга чедикчинин киркишкен, Франциянын Ла-Тест чөп-дө болур маргыла-дагы киржи эргени чаалап алган. 17 хар чедир наалыг ажаллаарынын чөп-дө болган маргыла-дагы Елена тергени эки түнеленде бо-луп, Европа чемпиону атты чаалап алган. Ол 144 согуун аткан, лиян-биле 1270 санын киргизген. Оон-биле ба-дай чемпион болган. Тбилис чурттуу Бадам Решетов 1250 санын болган.

Елена Тутатчикова, оон тренери, ажал Евгений Вик-торович Тутатчикову дүүн

Бистин корр.

үш катан ына гектар чериниң шөлү кестирер турган-дыр. Дүжүт ажаллаарынын хуусе-зын улазын дүжүтүтү чиди-риниң улазын болган куксу коуу ажалдарын саадаар болгай.

«Өкө» советтүг тараажи-лынга баарымыска, олар ко-жында «Хедик» советтүг 300 гектар чериниң таразын кезикше, чөп кээп турар бо-ду. Олар боттарынын шөлде-ринге дүжүт ажаллаарын он-хүн эгезденген. Совет 6770 гектар шөлдүн тараа культу-раларын дүжүтүп ажалар. Оон 95 хуушун таразын а-гылпай кестирип ажалар.

Баштай үзүнгө ажалла-лаан черлерин таразын чыт-тыр кестирерин чоруткан бис. Дүжүт ажаллаарында он бир жатке, чээрби ажал комбайн бар. Частын таразын чөп бол-ганы болган чөп чөп-агый-тыг болганы-биле таразын бичаары 10—15 локум орай-таан, өстүрүп алган дүжүтү-күстү бүгү ажал алдыр дээш бүтү күштү мөңчөп ажал-даар бис-деп, ажал-агыйн

кол агроному Василий Инно-кентеин Донских чүгалады. Советтүг төп тараа шакы-нын девиссирин дескилел асфальтылаан, тараа арыл-лаар болган чүдүрер механизмер, он эки белектен, дүжүт шы-жаар окладтарын септээш, дезинфекциялаан. Бичалза-даа таразын өш-ыгы улу-г бо чылда оларда тараа ку-гадыр керексиз чөк, салган болза урелки курга-дыкканын септеп ап болур турган. Шакын дөрүндө бе-дик серикт тараа салкында-дып кургадыр чери туту-турар кол агроном көргүстү. Бичалза-даа оон бо сезонда ажаллаагы кирери бере, ту-дуу чедир тутуунаан, ишти-ки керексиздерин четче эвес, Оон уламындан шөлдө дүжү-түгөн тараа изил, урелки, шынары бексиреп турар. Дү-жүт ажаллаары ам-дө кидин түгүткөзгөн, ындай болганда кургадылганы кандыг арга-би-ле чорударынын хемчээ да-рый алыр чугула.

Л. МОНГУШ, «Шиник» корр.

ХОЙЛУНУ ШЫҢҒЫ САГЫР

«Беш чылды шалыпчы доозаалы!», «СЭКП-ниң XXVII съездинин төлөптүг уткуну!» деп кыйгы-ларнын адаа-биле бистин республиканың чүс-чүс ишчи-лери ажаллап, боттарынын мурунда салдыган сорулгаларын чедикчининиң күөсөдип турар. Массаларнын күш-ажылчы иделейин бедир, организастыг чоруту, сагылга-чурумну чер бурзунге бичылгаар дээш партия, совет болгаш өскө-дө организм хей чүүлдерин кылган. Оларнын амгы кол сорулгалы болза, бо чылдык болгаш нини беш чылдык планнарын чедикчининиң күөсөдиринче бүтү ишчилерини мобилизастары, масса-политиктиг ажалды күштелдирери, оон түнеленде он ийги беш чылды шитпиринг базымнар-биле эгелээр болур.

Ындыг-даа болза, бо сорулгаларнын боттанышынын шакылчыл турар чүүлдер бар. Аңаа бир эгелде санда-гай чорук, ажал-агыймы эвес, төтөгелки чоруктарнык фактылары, он туржук өскелерниң күжү-биле, ниниелдиң күжү-биле бодунун хууда эрге-ажыны хараар чүүлдер болур. Социалисттик ниниелдиниң принциптеринге таарышпас бо чүүлдер болдурбас, олар илереп келгенде чайлаар тала-зы-биле дарый хемчеглерин партия, совет организм ап турар. Бичалза-даа оларны чайлапнас, харын-даа көрбөзчөңдөр, хемчег ала-даа, «чымчак сөткилди» болур чорутар база эвээш эвээш тургулаан.

Ындыг чоруктарны көгүн үсө узуткаарынын чугулазын СЭКП ТК-нын апрель (1985 ч.) Пленумунга онзалал демдег-лээн. Оон чайлаарында чүлө кыйгылар дуза болбас дээрзин утпас керек. Шитпиринг демисел керек. Аңаа кижилериниң харысалгазын бедире, хойлууда кирген сөс, до-мак бурзун шыңгыры сагыры чугула. Ажал-агый бурзун-ге, албан черинге, организация бурзунге сагылга-чурумну бичылгаар керек.

Бистин элтежил болбазымыс база бир чүүл болза, күрү-мениң өнүк-хөргөзгөн самчыдаар,агыйга чүлө буу барым-даалар, бурзуну албан-думаалды соора ажаллаар, хээли алыр болгаш бээр чоруктар болур. Ындыг фактыларны бөл-дурганнаран аңаа оларнын-биле элтежил турганнара шыңгыры хемчег хүлээдири партия бистен негеп турар. Ол дээрге түр үнүң кампаниязы эвес, доктараал, чайгыш чөк чоруктар хемчег-дир. Ол алаар бистин республиканык коллективтеринде бригадирлерден эгелээш албан-думаалы элээн улуг ажаллаачыларга чедир элээн хей кижини ажал-лындан хостаан, истелге организмине херзон көөрү-биле шилчигиргенер база бар. Мындай хемчеглерин ажалчы чөп-дө изил-биле деткип турар, көрүм-чурумну чер бурзун-ге экижиктен тууду, амьдырал улам экижир дээрзин олар демдегелер турар.

Будурулде, албан черинде болгаш организацияда көсүк чедикчининиң үндөзгөн көргө, күш-ажылчы коллектив-тер дугайында хойлууда эргелери дору ажалла турарында бурзунга базымнар чедип алдынып турар. Кызылдың күш-ажылчылар, Тываның элтири чети-илеринде, «Тыва ко-баль» комбинатта болгаш өскө-дө черлерде ол эргелери дору ажаллап турар. Бо черлерде партия организациялары бот-боттарында негелдегил болур чорукна коллективтерини кижизип, хойлу-дурумну хамаарышкан девиссиринге бичыл-лап турар.

Хойлу-дурумну сагырынын талазы-биле көл негелде Со-веттерге оңаажы. Бо талазы-биле дээштик ажаллаары кы-лып, боттарынын эргелери СЭКП ТК-нын апрель (1985 ч.) Пленумунун база ССР-ниң Дээди Советинин он бирги чы-жының үшкү сессиязынын негелделериң алаар ажаллап турар черчер Советтери бисте эвээш эвес. Таңдыда Хову-Асы суур, Каш-Хемде Сары-Сеп, Улуг-Хемде Торгалыг көдөз Советтер аңаа хамаарып. Торгалыг көдөз Совет ныска үс дүрүзүндө бодунун девиссиринге бичыл сагылга-чурумну тургузуп шыдаан, арагалашкыга болгаш алголизмге удур демисел Сары-Сеп болгаш Хову-Асы күштелдирген.

СЭКП ТК-нын болгаш ССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин арагалашкында болгаш алголизмге удур демисел күш-телдир талазы-биле доктараалы, ССР-ниң болгаш РСФСР-ниң Дээди Советтеринин Президиумдарынын Чарлыктары хойлу-дурумну сагыры, ниниң күрүм-чурумун бичыл-лаар талазы-биле демисел улуг салышкыны кирген. Бистин республиканык девиссиринге бо доктарааларнык болгаш Чарлыктарын күөсөдирин хандыбайн турар чер шуут чок. Оон уламындан хемчегер үлгүлөр, ажал шагы үзөр чорук нескүзү-биле кызырып бар чорук. Бо талазы-биле айткыларын черчер Советтериниң сессияларына чу-гаалашып, куусомнар хураалдарына сайгарып турарында колдуунда бо ажал кошканын турар. Оон-биле чөп-дөштер административтик организм Чарлыктарда көрдүгөн эргелер алаар хойнуниниң күрүм-чурумун үрөп, ээрик чөраанна-га чогуур хемчегин хүлээдип турар.

Ындыг-даа болза, бо ажалды республиканың чамдык чер-леринде түр үнүң кампаниязы кылдыр көргөндөн ажал чөп-дө чорукта чамдык суурларда экижиге чедир узуткаарындан ажаллаар чорук аңаа кызырылбайн турар. Ол ышкыш куда шайлаалгазын арага чокка эрттирер эгелээшкенин хей-хей суурларда деткип тургаа-да, чамдык черлерде ону негелетпейн турар.

Хойлу-дурумну сагыры талазы-биле Советтерниң ажалын-га улуг дуза көргүзөр күш — милиция ажаллаачылары, оларнын устак төлээлери, дружинниктер. Оларнын өтөт-тарын Советтерниң сессияларына дыңап, чогуур доктараал-дары хүлээп ап турар. Бичалза-даа бо ажал чамдык чер-лерде база чогуур деңгеле чөп-дө турар. Ылаңгыя көдөз Советтер устак төлээлери бичыл-балгаат-биле хандыарын саадаалы, ажаллаарында таарымчалыг байдал тургуспайн турар. Күүсомон, ажал-агый удуртукчу, устак төлээзи бир деминг ажаллап турар черде хойлу-дурум сагышыны бе-дик деңгеле дээрзин утпаа чогуур. Ындыг черде арагыч-ларын саңыдаа кызырып, маңгыстачантарда эвээшээр. Маңаа хамаарыштыр культура бажыңдарынын, спорт тууду-ларын, дыштанылга черлериниң ажалын база улам эки-жидери чугула.

Эргелерин болгаш хосталгаларын боттанышынын бот-тарынын хүлээлгелерин хамаатыларын хамык чөк күөсөди-ри-биле база туудуш холбалыг. Биске ССРЭ Конституцияын, совет хойлуларын сагырында, Ада-чурттуу эрге-ажыкта-рынга дүжүтүр ак сөткилдиң ажаллаарында артык чүве чок. Ол дээрге совет кижилер бурзунуң, оон хамааты туружунуң амьдыралынын негелдези-дир.

СЭКП-НИН XXVII СЪЕЗДИН ТӨЛӨПТИГ УТКУУР ЧИДИРИГ ЧОККА, ДҮРГЕН АЖААП АЛЫР

О О О

Бик-Хем районунун совхозта-ры картофельди массалык ажаалдазын эгелээн. «Кызыл тараачын» совхозтун ажал-ишчилери картофель ажаалда-рыны баштай киргелериниң бирээси. Валерий Жданов уаурткан элелопун өскүжү-нери шалыпчы ажаллап, күн-дүзүн 150 хуу чедир күөсөдип турар. Картофель ажаалда-зында дорт трактор ажаллап турар.

Совхоз бо чылым 160 гектар шөлде картофель тараан. Оон бир гектардан-на 95 центер дүжүт алыр планын.

ЧУРУКТА: картофель ажаалдазынын үзүндө. А. ОХЕМЧИКТИН фотозу.

О О О

ЭКИ АЖЫЛДААРЫНГА ТААРЫМЧАЛЫГ

«УТБА 25 чылды» совхозтун тараажилары Эр-Хавакта 238 гектар шөлде тинге-тарааны таарымчалыг кескен. Чаш-кынын хунир улаа-дараа бооп турза-даа, механизаторлар таарымчалыг үсөдери бүтүн ажаллаан.

Дуржулгалыг механизаторлар Морта Кок-оол, Николай Дүңсенаа, Сарыгбай Кан-оол, Михаил Доржу болгаш өскө-дө ажал ажаллап турар. Хову турлаанда механизаторлар таарымчалыг байдаларын тургускан. Дүштеки чөмчү по-варлар Сенденмаа Ооржак, Римма Чамгыр шөлде чедирип, ажал-ишчилериниң хүндүткени чаалап алган.

Н. ЧӨРЕВЕ.

ШАК БҮРҮЗҮ ҮНЕЛИГ

Каш-Хеминиң тараажилары дүжүтүтү чидир чөкка ажалар, күсүк дүн бурзун, шак бур-зун чөп ажаллаар дээш шал-ычын буу-биле ажаллап тур-ар.

Мурнууда хунирде деңгээр-ге, сентябрын баштайгы де-кадазы агаар-бойдуз талазы-биле алаар чоруктаа болуп турар. Дүңс, эртен база ко-жээ, сооп турза-даа, хүндүсү шак-чөп чүтүр чыгып, баш-каа болуп турган. Тагаа чо-гуу, эким кавызы черлерде сов-хозтарынын тараа шөлдерин чөп болуп турза-даа, шынааларда шөлдерин тараа культу-раларын үлгени багай эвес. Сентябрь онда мезээ алаарга, ниниң районда бир гектар санаандан ортумаа-биле 14,5 центер дүжүтүтү ап турар.

Бүтү ажал-агыйларын тараа культурааларын 5165 гектарынын таразын чыттыр кестирген. Чижээ, кууш чаш-кан көк-таразын 120 тонна дүжүтүп бастырып алган. Беш чылдын доозукчу чылымн чачаг дүжүтүп ажаллап, тара-зын шал шөлдеринге овалла-дыр негелеп турарын көргө, тараажыга өөрүтүп, хей-аг-тыг болбай-даа калчар.

«Ленинчи орук» совхозтун тараа шөлдерин 3920 гектарда чыттыла берген. Бо хунирде ул ажал-агыйын дүжүтүп гек-тардан-на 14,7 центер болуп турар. Совхозтун тараа культу-раларында тос комбайны, беш жатканы бичыллаан. Ла-томашиналарын, комбайн-чы дүжүтүп ажаалдазында хаара тутуунан кидээ ажал-агыйн өскө-дө техникалыг дерин-херекселдериниң техник-ти хандырылганын, үрелген кесектериниң септелгенин түзү-тедирбес дээш совхоз дирек-циясы, инженер-техниктиг ажаллаачылар карак кылып турар.

Тараа ажал алышкыны-нын ол болгаш өскө-дө тала-ларын чыттырып, ап, 970 гек-тар таразын чыттыр кестирген, 620 гектар шөлдүн дүжүтүп бастырган. Комбайнларын ажаллап, бастырган тараа-зын чык машиналарын шөпчө үзүк чөккө сөөртүп турар.

База ол ышкыш күш-ажыл-ды организмн, комбайн-териниң, тараа ажаалдазында бүтү кижилериниң социалист-тиг чылым утпап-баштап, тив-лекчилерини күш-ажылчы көр-гүзүлгелерин, шалычын дуржу-лаа артык ажал-ишчилерге үлгөргө кылдыр таразын турары «Совет Тыва» совхозта ба-гай эвес тургустунган. Бо ажал-агыйын тараа культу-раларын 1760 гектар шөлде, 600 гектарынын таразын чыттыр кестирген. 481 тонна таразын бастырган. Гектар санаандан ортумаа-биле 16 центерин ажаллап ап турар. Дүжүт ажаалдазында 4 комбайн, 4 жатка ажаллап турар.

Районун тараажилары бүтү аргаларын, күштерин ажаллап турган, эи кыска хуусанын дүжүтүп алаар. СЭКП-ниң XXVII съездинин төлөптүг күш-ажыл-ды уткуну алдыр дээш, «Тор-галыг» совхозтун, Тываның көдөз ажал-агый дуржула-штаажины бодурулде-дуржу-лаа ажал-агый коллективте-риниң инициативаларын чүлү-дүтүп, ол патриотчу шим-чээшкенин тараа шөлдеринге калбарган шалычын ажал-хе-ректери-биле деткип турар.

А. МОНГУШ.

БҮГҮ КҮШ-БИЛЕ

жип ажаллап турарлар. Тараа сөөртүлгөндө 25 машинаны кириштирген.

Бо хунирде хову-шөлдерде күлө 8 жатка болгаш 20 ком-байн ажаллап турар. Артык-нарынчыл дерелериниң чедип-пес азы комбайнлар чөк болганындан аңаа турар. Чам-дык комбайннар дузалакы комбайнер четпес болганын-дан Красноярскиниң политех-никтиг институтунун Кызылда филиалынын студентилерин кириштирген.

Дүжүтүтү салым-чолу дээш улуг харысалга тараа шаңна-рынчыл ажалчыларынча оона-жыр, Кескен тараа ховулардан аңаа келер. Ылаңгыя ол та-рааларын арылган кургады-рынга хей күш негеттнер. Дүжүт ажаалдазы эгелээштен бээр совхозтун төп шаңында 365 тонна сула, 230 тонна көк-тараа дүжүртүнгөн. Шаң

ажылчыларындан өңгиде, ында студентилер база ажал-лап турар. Ийги элчегде амьдызында совхозтун албан организация черлериниң кол-лективтериниң ажалчыларын эгелээш.

Сөөлгү каш чылдарда шаң-га кургадыла херексели чок турган, а бо чылым олар КЗС-10 марканы кургадыла хе-рекселин септеп алганын шак эрелекчизи Яков Михайло-вич Поголь көргүстү. Ам ол херекселде операторлар Вик-тор Маады биле Андрей Кай-городов элчелеп ажаллап, элчегде 8 тонна таразын кургадып турарлар. Шаңнык девиссиринде таразын са-гынындай кургадыр дерелге-ли 500 тонна кызыл-тас шыг-жар склад болгаш өскө-дө шыг-жарчы черлерин Белек-кээн. Шаңнык ажалчылары дүжүтүтү чидирин бичи-дөө

болдурбас төлээде, таразын дүжүрер, чүдүрерин, арылган кургадырын өй-шанда чору-даны чугула дээрзин хемчээ-биле билип, күнжикчинин ажаллап турарлар.

Дараазында кол агрономун айтканы тараа кезип турар шөлгө ээриксели, ында ком-байн суланы чыттыр кестирип турар. Өскө бирээзи урелиш-кин болганындан шөлде тур. Ол хүн аңаа беш комбайн ажаллаар турган, ыңалза-даа оларнын үжү үрелген, эртен-не септелгеде барганын ком-байнерин тайылбырлаар. Сентябрьнык ажал, чылым ху-нир ажал ажал алырлар, та-разын хейнү ажал алырлар, андан ажал-агыйн кай-хире дүжүтүтү алкы хамаарып. Чижегел алаар бир ком-байн элчегде 17 гектар шөл-дүк таразын кестирер, а ол хүн ажалдаан үш комбайн

үш катан ына гектар чериниң шөлү кестирер турган-дыр. Дүжүт ажаллаарынын хуусе-зын улазын дүжүтүтү чиди-риниң улазын болган куксу коуу ажалдарын саадаар болгай.

«Өкө» советтүг тараажи-лынга баарымыска, олар ко-жында «Хедик» советтүг 300 гектар чериниң таразын кезикше, чөп кээп турар бо-ду. Олар боттарынын шөлде-ринге дүжүт ажаллаарын он-хүн эгезденген. Совет 6770 гектар шөлдүн тараа культу-раларын дүжүтүп ажалар. Оон 95 хуушун таразын а-гылпай кестирип ажалар.

Баштай үзүнгө ажалла-лаан черлерин таразын чыт-тыр кестирерин чоруткан бис. Дүжүт ажаллаарында он бир жатке, чээрби ажал комбайн бар. Частын таразын чөп бол-ганы болган чөп чөп-агый-тыг болганы-биле таразын бичаары 10—15 локум орай-таан, өстүрүп алган дүжүтү-күстү бүгү ажал алдыр дээш бүтү күштү мөңчөп ажал-даар бис-деп, ажал-агыйн

ӨӨРЕДИЛГЕ УЛАМЧЫЛАП ТУРАР

Республиканын райондарында ажилчылардын болгаш аймактык камгалалынын хамааты өөредилгези уламчылал турар. Республиканын хамааты өөредилгези бир өөредилге чокта чаа Хаа-Хем районга болган. Өөредилгенин сорулгазы — хоранкынышкындан шериктиктин бөлүктөрүн белеткенин тынгары. Агаа чедикшиин бөлүктөрүн туттаа састыккан белеткел, тегин кыяч болгаш керекселдерин урелиншик чок шын ажилдаар көргүзүр.

Өөредилге эзелестинин журнунда туттаа камгалалдык дериг-керекселин, техникти керекселдерин ык хынал көргөн. Хыналданы республиканын ХХ шатаанын начальниги Н. Кузнецов эрттирген.

Хыналда эркен соонда, шериктиктин бөлүктөр дайынчы даалга алыр районче үнүпкөн. Бо өөредилгедэ олар дириг амыттары болгаш унуштары камгалалынга база ол ышкыа медалдарын херезинге оналдарын алган. Дүвүрээзин медалдын азуура өрткө удуу албанын «айынычыл» бузуурелдиг болгаш чазыг чок ажилда, даалганын тергени ач куусеткен. Ветеринария болгаш эпидемиология

тут хайгыл бөлүктөр байдалдын сав, фактыларын чогуур уезинде шын экип, ээпчегил өөредилгедэ бедик белеткелдиг киришкенин көргүскөн.

Өөредилгенин түнелин үндүрүп тура, садыгын болгаш аш-чечини, дириг амыттар болгаш үнүш камгалалын, медицина херезин бөлүктөр дайынчы чедикшиин куусеткени дээр мактап, олардын удуручулары А. Поповка, Б. Морозовка, А. Личинскийге байыр чедирип, хамааты камгалалын херезинге жоон-даа сонгар чедикшиинеринг болурун куззун.

МЕДЭЭЛЕР БОЛГАШ УРУГЛАР

Радиоактивтик булут чооктула орар районнарда, чурттакчылыг черлерге оон камгаланын сагындырган «Радияциялыг айыл» деп медалдын бээр. Ону тут черин техникти харылаазын азы үнүгү, чырыктыг херекселдерин ажилда бээр.

Ындай медал болгандаа республиканын доозунга удуу кылган пас азы хавча-марла маскаралар, олар чок болган таарыгында, протекстаты кедер. Аш-чеч, суг куралынын белеткел алыр, медицина камгалалын эркек чогууа херекселдерин (АИ-2 деп аткактан) болгаш эч чууга дээр чуулдарын ап алгаш, камгаланыр черлерге чоруур. Бир эвас ол чоктаа камгаланыр черлер чок болза, подвалдарын, погребти азы анаа даш туугун ажилгаар. Бир эвас эркектан бажыга артар аларга, үе чидирбей, сонгаларын кылын пас-биле дуглаар, чырык болгаш агаа кырыг дег чарыктарын сискыр.

Камгаланыр черлерден үненин чууга тус черде ХХ органдары чепшээрээр. Хоранкыган черде кижилер АИ-2 аткактан №1 радиокампалга херекселдерин ажилдаар.

Кедээ черлерге малды узун тууссада камгалал болуу кылдыр дерин белеткээр камгаларга кир сүрер. Экижтерин, сонгаларын ык хаар. Аш-чеч, мал чечи шыгжан черлерин база хаар, дуглаар. «Химиктиг айыл» деп медал база-ла үстүндө медалдиг

лештир баш бурунгаар бердинер. Медээ болган соонда, протекстаты мөдөр, кеш камгалар сорулга-биле болонья материалдан даярдап плашты, резина идикти, хол-хавын кеткеш, доран камгаланыр черге чыгыштыр.

Химиктиг хоранкынышкы болуу деп барган кийке, азы болу берген таарыгында, фосфороранкыгит бугу-мөдөрдө хоранкынышкыга удуу эмнерин АИ-2 аткактан алыр. А бир эвас дайын бактери-олоттуг чепсек ажилгаан болза, чурттакы чон тускай медалын база сумени алыр. Чурттакы чон ортузунга хал-дыварлыг аарылга болдурбас дээр, профилактиктиг хемчегилерин конуг дүргөн ап чорудар: антибиотиктерин, сульфаниламидтерин болгаш оон даа еске чууга экирини ижирткеш, камгалал тарышкыны кылыр. Медээ кедээ черлерге болган болза, кижилерден, аш-чеч, мал-магалдан аныда суг алыр черлерин, кудуктары база камгалар.

Бо бугу камгалал ажилдарын кыл кыл чорууда тур, кичи бурзуу эч кичи-кейилгил болуп, ХХ-нын айтышкынын жакык чок кууседир, сумезин сагыр.

Бичири уругларга, уруглар-лыг улуска ХХ-нын медалдарын сагыры тускай негеделгил. Дайын халдап келгендикти медалдын болганда, уруглар камгалалын эркек чогууа чууга чуулдар: камгаланыр черлерге уруглар камгалалын бугу актырыгы-биле ада-чеч таныш турар; туттаа камгалал-дык медицина херекселдерин, тыныш органдарын камгалал-дык бөдүүн херекселдерин, радиоактивтик болгаш беттерини олооттуг хоранкынышкыдан камгалал кептерин уругларга таарыштыр белеткел алган турар, туттаа камгалалдык херексел болгаш идик-хавын ажилгаан болза кедип билир кылдыр уругларын баш бурунгаар өөртөкөн турар, камгаланыр черге узун тууссада туруп боор кылдыр оларын чапчытырар, нити байдал-дык таарыштыр. Эзелди уругларга ХХ-нын медалдарын өөредир, медал азуура чүкү кылдыр алыр.

ВЕНА. Апартеиде удуу астри шимчээшкенин медалдыг 15 ажит австри парламент келжигүнери боттарына аттарын салган. Ол медалды Преторииниң азу-чурмууна ол черини удезин чурттакы чононуга удуу чорууду турар террорун болгаш оларын удууламышкын шимчээшкенин хал тагустунурун билир турарын ында шимчирин-биле буруу шап турарын дугайыл билгээр. Оларын-биле каа медалдыг политиктиг партияларын, профсоюздарын суратгы ажилдакчылар, хей-инити, азияктарын болгаш херезингерини органдар, азияктарын удууручулар ат салганар. Документиде апартеиде удуу демисетилерге удуу улам-ла харжы-дошкун шаажылачы хемчегилерин ажилдап турар расисчи азу-чурмуу-биле харылааарын доп-доран уезин база негээр.

НАБАГУА. Топ Америкада расисчил азу-чурмууны АКШ ол регионга байдалды тайбы-шынтырларын болдур-базыга болгаш Никарагуага удуу дорт шерик интервенция-зын белеткээрине улаанга болуун агрессия политиказын кыл чепшүү. Керээ кылдыр ажилдап турар. Ол дугайын Национал хосталганын сандино фронтунурун удуурулазын куусеткен комиссиянын удууручуу, республиканын президентин Даниель Ортего медалдыг, Мексиканын, Венесуэланын, Колумбиянын, Панамаанын болгаш Топ Американын куручелерини даш-тык херектер министрлерини ам болуу деп турар ужуу-лутуун тайбын күткендикти-биле АКШ-тын сагыштын-биле шаптыктарын күзел турарын радио болгаш телевидение боудун чуугаазын ол сойгалап илереткен.

ДЕЛИ. Индияга удуу хоралкы ажил-чоруулаарга АКШ-тын Топ расизма эргелелин кижил турарын дугайын Индиянын Коммунист партиязын, Национал чевуелинни чингине секретары Раджешвар Рао айткан. АКШ-тын болгаш Пакистанын демисетилеринде доктаа-

мал ажилдап турар тертеде болгаш лагерлерде неиджаб террористтерин өөредип турары, Ирандагы эртерини чогууа индий самолёттун ча-зылганы болгаш еске-даа хей фактылар ол бугу бузар-чузук кем-буруулу херектерин ТРЭ-нин чажылы-биле кылды турар деп түнелин кылдыр чепшээр ажилдап турган. Ас-сад заводда ол хоочун специалист, 1967 чылда бугурунгу тудушкан болгаш ажилдакшы совет специалистерин бирээзи. Заводтун бугу төөгүз оон күш-ажылчы надыр-биле хол-

кетанын тургузарына чепшээр-редил бээр болгаш бербезини дугайында шынтыгыр чазак ноябрь 1-де хүдээр алдыр деп турары билдингир. НАТО Чевуелинни шынтыгыр Голландиянын үрөп турарына таарышкан. Вашингтонун болгаш НАТО-ну удууручу бөлүктөрүн ийишкыны турбузе шынтыр хүдээр алыр кылга элзэн каш каттап сонгарылап келген.

Никарагуанын удуу наззыл чурттакы чонону хей кезин номчуу-даа, бижил-даа билбес чоран уези ам эрте берген. Экин калдырп алыр ажил-херектиг чок болганында лалылар өлү чораннар. Революциянын соода никарагуачылар-нын хей кезин бажыкче

өөредип каа. Уругчулар турар империалист хал-лаанын болгаш аш-чеч чедикшиинде болза, революсту чазак национал экономикамын каттап тургузарына, уруглар болгаш эмилге албан черлерин турарына удуу кичи-кейилгил салып турар. Кыска хуусаа

иштикаа чуртка уругларын когарал алыр чоруу удуу-биле кызыгар, айымдап хей аарыгларын чок кылган.

ЧУРУКТА: Никарагуанын аймактары.

Г. НАДЕЖДИНАНЫН фотосу.

ТАЙБЫЧЕ КЫЙГЫРЫГ

ЭРГИЛЕ КЫЛЫРЫН ОРАЛДАШКАН СООНДА

БАНГКОК. Чедикче чок шериг эргилденин оралда-жымынын болгаш Таиландын наймсылында бадала чогуучуп эгелзэн. Хоорайда амдырал аныгы байдалче шилчээр. Нинтинг транспорт ажилдап эгелзэн, банкылар, магаланыр, школа-лар ажилтаган. Ычалаа-даа чазактын албан черлери бар кудумчуларда танкылар болгаш шериг патруляры де-журнирлап турар. Таиландын даштык херектер министрестериниң таалакчылыгына медалдыг-биле алыр, «байдала» кааа долуу-биле ко-тротуулап турар.

БАЙЫРЛААРЫНГА БЕЛЕТКЕЛ

ПРАГА. Чурттуу бугу политиктиг партияларын болгаш хей-инити органдарын каттыштыр турар Чехословак Социалист Республикаын Национал фронтунун Топ Комитети Октябрьин социалист Улуу революциянын 68 чылын бийрээрине белеткел болгаш чехословак-совет найырларды айым эрттирер дугайында доктаады хүдээр алган.

О ВУДАПЕНТ Коммунист болгаш ажилчы партияларын Топ Комитеттериниң чажында ажилдап турар маркениз-деинизм институттарынын болгаш партиянын өөне-даа ортем-шинчил албан черлериниң удууручулары Валентина болган. СӨК ТК-нын чажында маркениз-деинизм институтуну директору А. Г. Егоров совет делегацияны баштап чорав.

Шулгаанын кижинчиле-раалды улам ийи чочуш-туулаа туура-на НАТО чур-тарын Варшава элчин черлеринде дипломаттар-нын Польшада антисоци-алист идегеттер-биле жуу-ражышкынынын саагы улам көвүдөп орар. Барым-чүктүн чажыт, шынтыгы албан черлери Польшага болгаш оортан дашкаар-даа черлерге өнүк-чөөлгил каш-даа үгүлешкенин-

ПРЕЗИДЕНТИНИН АЯН-ЧОРУУ

ПАРИЖ. [СЭТА]. Франция президентин Ф. Миттеран Оомун ооаанын мурун кезинде Муруров дээр бөлүк ортулуктарга сен-

тар 13-те чедэ бээрин чор-лаан. Ында Франциянын адыр-лыг шенделер төү турар. Парижтин «Матин» солукуну бижээни-биле алырга, прези-

дент бо чоруушкуну-биле По-ляндияга адырлыг шенделер Франциянын уругу-лар апарын бодыткан ту-рар.

СЭТА-НЫН ДОПЧУ МЕДЭЭЛЕРИ

ПАРИЖ. [СЭТА]. Франция президентин Ф. Миттеран Оомун ооаанын мурун кезинде Муруров дээр бөлүк ортулуктарга сен-

тар 13-те чедэ бээрин чор-лаан. Ында Франциянын адыр-лыг шенделер төү турар. Парижтин «Матин» солукуну бижээни-биле алырга, прези-

О ВУДАПЕНТ Коммунист болгаш ажилчы партияларын Топ Комитеттериниң чажында ажилдап турар маркениз-деинизм институттарынын болгаш партиянын өөне-даа ортем-шинчил албан черлериниң удууручулары Валентина болган. СӨК ТК-нын чажында маркениз-деинизм институтуну директору А. Г. Егоров совет делегацияны баштап чорав.

Шулгаанын кижинчиле-раалды улам ийи чочуш-туулаа туура-на НАТО чур-тарын Варшава элчин черлеринде дипломаттар-нын Польшада антисоци-алист идегеттер-биле жуу-ражышкынынын саагы улам көвүдөп орар. Барым-чүктүн чажыт, шынтыгы албан черлери Польшага болгаш оортан дашкаар-даа черлерге өнүк-чөөлгил каш-даа үгүлешкенин-

О ВУДАПЕНТ Коммунист болгаш ажилчы партияларын Топ Комитеттериниң чажында ажилдап турар маркениз-деинизм институттарынын болгаш партиянын өөне-даа ортем-шинчил албан черлериниң удууручулары Валентина болган. СӨК ТК-нын чажында маркениз-деинизм институтуну директору А. Г. Егоров совет делегацияны баштап чорав.

Шулгаанын кижинчиле-раалды улам ийи чочуш-туулаа туура-на НАТО чур-тарын Варшава элчин черлеринде дипломаттар-нын Польшада антисоци-алист идегеттер-биле жуу-ражышкынынын саагы улам көвүдөп орар. Барым-чүктүн чажыт, шынтыгы албан черлери Польшага болгаш оортан дашкаар-даа черлерге өнүк-чөөлгил каш-даа үгүлешкенин-

О ВУДАПЕНТ Коммунист болгаш ажилчы партияларын Топ Комитеттериниң чажында ажилдап турар маркениз-деинизм институттарынын болгаш партиянын өөне-даа ортем-шинчил албан черлериниң удууручулары Валентина болган. СӨК ТК-нын чажында маркениз-деинизм институтуну директору А. Г. Егоров совет делегацияны баштап чорав.

Шулгаанын кижинчиле-раалды улам ийи чочуш-туулаа туура-на НАТО чур-тарын Варшава элчин черлеринде дипломаттар-нын Польшада антисоци-алист идегеттер-биле жуу-ражышкынынын саагы улам көвүдөп орар. Барым-чүктүн чажыт, шынтыгы албан черлери Польшага болгаш оортан дашкаар-даа черлерге өнүк-чөөлгил каш-даа үгүлешкенин-

О ВУДАПЕНТ Коммунист болгаш ажилчы партияларын Топ Комитеттериниң чажында ажилдап турар маркениз-деинизм институттарынын болгаш партиянын өөне-даа ортем-шинчил албан черлериниң удууручулары Валентина болган. СӨК ТК-нын чажында маркениз-деинизм институтуну директору А. Г. Егоров совет делегацияны баштап чорав.

Шулгаанын кижинчиле-раалды улам ийи чочуш-туулаа туура-на НАТО чур-тарын Варшава элчин черлеринде дипломаттар-нын Польшада антисоци-алист идегеттер-биле жуу-ражышкынынын саагы улам көвүдөп орар. Барым-чүктүн чажыт, шынтыгы албан черлери Польшага болгаш оортан дашкаар-даа черлерге өнүк-чөөлгил каш-даа үгүлешкенин-

